

Význam sociální komunikace s dítětem ve zdravotnické praxi

Současné politické, ekonomické a sociokulturní změny se odrážejí nejen ve společnosti jako celku, ale zasahují do našeho každodenního života. Není tomu jinak ani na úseku zdravotnictví. Nové poznatky v medicíně a ošetřovatelství, vybavení zdravotnických zařízení, počítačová technika a měnící se způsoby práce přinášejí stále nové požadavky na odborné znalosti a dovednosti všeobecné sestry.

Zdravotnická praxe v současnosti klade důraz na kombinaci odborných vědomostí zdravotníka se správně uplatňovaným psychologickým přístupem k pacientovi. Kvalitní ošetřovatelská péče je nemyslitelná bez vzájemné komunikace mezi sestrou a pacientem. Sociální komunikace tvoří teoretickou základnu komunikace v ošetřovatelství. Profesionální komunikace je komplexní a náročná zručnost, která vede k osvojení takových způsobilostí a dovedností, které umožní sestře sociální interakci a komunikaci nejen začít, ale i rozvíjet a ukončit.

Nemocnice se postupně otevřely rodinám pacientů, návštěvám, dětská oddělení jsou vybavena lůžky pro rodiče, kteří setrvávají po celou dobu hospitalizace dítěte, v porodnicích je běžná přítomnost otce u porodu. To vše mění i roli sestry, jež je v daleko větší míře vystavena procesu komunikace na různých úrovních. Vzájemné předávání informací mezi sestrou a pacientem je tedy nezbytné, nezvratné a neopakovatelné.

Mimořádnou pozornost je potřeba věnovat komunikaci s nemocným dítětem. Správná komunikace nám může pomoci v navázání oboustranného vztahu, a tím k dosažení úspěšné spolupráce. Sestra se stává v dané situaci pro dítě, kromě rodičů, nejbližší kontaktní osobou. V tomto kontaktu není jen zdravotníkem, ale i partnerem ve hře, náhradou za kamarády a rodiče. Měla by se stát zdrojem jistoty a porozumění. Celá ošetřovatelská péče o dětského pacienta musí být zaměřena na zabezpečení jeho maximálního fyzického, psychického, emocionálního, sociálního a osobnostního rozvoje.

Priority ošetřovatelské péče v oblasti dětského lékařství musí být proto orientovány na individuální přístup k dítěti, spojený s vyhledáváním a uspokojováním jeho individuálních potřeb. Důležitá je komplexnost v přístupu k dítěti jako biopsychosociálnímu subjektu. Nelze opomenout aktivitu sestry, která vychází z hlubokého zájmu o dítě a směřuje k profesionálnímu přístupu k rodině dítěte. K tomu, aby byl léčebný proces úspěšný, aby přinesl pozitivita, musí být navázána dobrá spolupráce mezi dítětem, rodiči a zdravotníkem.

Nemalou měrou se na úspěchu léčby podílí správná komunikace, která má při práci s dětským pacientem svá specifika. Nejdůležitější roli hraje věk dítěte i situace, zda se jedná o dítě hospitalizované, hospitalizované s matkou nebo ambulantně léčené. Ke splnění důležitých cílů diagnosticko-terapeutického procesu je potřeba aplikovat specifické zásady

komunikace s přihlédnutím k individualitám i k již zmíněným věkovým zvláštěnostem dítěte.

Způsob komunikace s dětským pacientem často závisí na vnějších vlivech (rodinné prostředí, charakter, druh onemocnění) a vnitřních faktorech (pohlaví, osobnost dítěte, míra sociální, psychické a emocionální zralosti). V konkrétní klinické praxi je kladen důraz na dodržování správných zásad v oblasti komunikace verbální i neverbální. Nejen slovo, ale i řeč těla může být pro dítě signálem, který na něj působí. Prvky správné verbální komunikace bývají všeobecně známy, ať se jedná o používání srozumitelných vět, jednoduchost slovníku, trpělivost při vysvětlování, ocenění, povzbuzení a pochvala dítěte nebo ověření si, že nám dítě rozumí. Vhodnými slovy dítě připravujeme na bolest, aktivně nasloucháme a dbáme na to, aby vědělo, že nezůstalo samo. Při navázání kontaktu využíváme hračky, obrázky, knihy, vhodným rozhovorem se snažíme o uvolnění napětí. Pokud je možná aktivní spolupráce s rodiči, zapojíme je do probíhající činnosti.

Ošetřovatelská praxe klade schopnosti interakce a komunikace s nemocným na významné místo. Sociální komunikace patří k základní vybavenosti zdravotníků. Je tedy neodmyslitelnou součástí v péči o nemocného člověka.

doc. PaedDr. et Mgr. Eva Zacharová, Ph.D.
Ostravská univerzita v Ostravě, Lékařská fakulta
eva.zacharova@seznam.cz